

Iz zajednice | 23/12/2022

Veliki Vladimir Beara – ponosni borac za slobodu

👤 Piše: Tatjana Dragičević

Najbolji jugoslovenski i jedan od najboljih čuvara mreže koje je svjetski nogomet imao - legendarni Vladimir Beara

📷 Foto: YouTube printscreen

Beara, Stanković, Crnković, Horvat, Čajkovski, Boškov, Ognjanov, Mitić, Bobek, Vukas, Zebec. Oni najstariji među nama, kao i neki rijetki koji su „hodajuće nogometne enciklopedije“ sjetit će se i iz prve detektirati o kakvom je popisu domaćih (srpskih i hrvatskih) prezimena ovdje riječ. Radi se o popisu nogometnih reprezentativaca bivše Jugoslavije iz 1950-ih godina, koja je u kolektivnoj nogometnoj memoriji ostala važeća i zapisana kao jedna od najjačih, ako ne i uvjerljivo najjača postava reprezentacije Jugoslavije. U to vrijeme, pričaju najstariji, ta je lista bila „na popisu školske lektire“, taj je popis bio „nogometna molitva“ i naizust su ga izgovarali svi, baš svi koji su voljeli ovu narodsku i plemenitu igru dok još nije bila ukaljana novcem kao što je to slučaj danas.

Prvi na ovom popisu bio je Vladimir Beara, čovjek kojeg i danas mnogi, ne samo na ovim našim prostorima, smatraju najboljim nogometnim vratarem svih vremena. Ne najboljim u Hrvatskoj, Srbiji, bivšoj Jugoslaviji, već

najboljim na svijetu.

Zvali su ga „Veliki Vladimir“, „Balerina s čeličnim šakama“, ali i „Čovjek od gume“. Čuveni ruski (sovjetski) golman **Lav Jašin**, primajući službeno priznanje za najboljeg europskog vratara izjavio je: „Nisam najbolji, za mene je najbolji vratar Vladimir Beara“. Kada je suparnička momčad izvodila slobodne udarce, Beara nije dopuštao postavljanje živog zida. S obzirom na to da tada još nije bilo televizije, njegove su „cirkuske akrobacije“ prerasle u mit o kojem i danas pišu i govore svi najbolji poznavatelji nogometa. Naravno, iz perspektive usmenog predanja kao i brojnih medijskih napisa o čovjeku i sportašu koji nije poznao granice, Beara nije dijelio ljude te je kao takav stoički podnosio mnoge neopravdane napade i nanesene mu nepravde ostavši prije svega Čovjek. Čovjek s velikim „Č“. „Čovjek – kako to gordo zvuči“, napisao je veliki ruski klasik **Maksim Gorki**. Mnogi su tu sentencu ironizirali i pretvorili u „Čovjek, kako to gorko zvuči“. Obje inačice – ona originalna „gorda“, kao i ona „gorka“ iskovana u skladu s prezimenom autora – obje se s punim pravom mogu odnositi na „Velikog Vladimira“. Bio je to čovjek gord, bio je to čovjek „gorka“ života i on se s tim usudom nosio na najbolji mogući način. Nosio se s njime kao Čovjek ne zamjerajući nikada onima koji ga nisu voljeli.

Veći od svoje biografije

Vladimir Beara rođen je u Zelovu kraj Sinja, 26. augusta 1928., preminuo je u Splitu 11. augusta 2014. Igrao je za NK Hajduk iz Splita od 1947. do 1955., a sa splitskim je klubom osvojio tri naslova prvaka Jugoslavije. Nakon toga je nastupao za FK Crvena zvezda iz Beograda (1955.–1960.), s kojom je osvojio četiri državna prvenstva i dva Kupa maršala Tita. Nakon uspješne karijere na domaćim travnjacima, igrao je i za Alemaniju iz njemačkog Ahena (1960.–1962.) te Viktoriju iz Kelna (1963.–1965.). Dres s grbom i bojama Jugoslavije oblačio je 60 puta. Na Olimpijskim igrama u Helsinkiju 1952. osvojio je srebrnu medalju. Nastupao je na nogometnim SP-ima tri puta, 1950. u Brazilu, 1954. u Švicarskoj i 1958. u Švedskoj. Kao najbolji svjetski vratar tog vremena igrao je 1953. za Fifinu „Reprezentaciju svijeta“ u Londonu protiv Engleske, čast je to i privilegija koju su imali samo najbolji među najboljima. Nakon igračke karijere bio je trener, između ostalih, Hajduka, Rijeke, Osijeka... bio je i izbornikom reprezentacije Kameruna.

Ovi šturi enciklopedijski podaci, ipak, govore o Vladimiru Beari sportašu, zanemarit će Bearu kao čovjeka.

Vladimir Beara, foro: YouTube printscreen

Ni jednima ni drugima po volji

Po završetku nogometne karijere, Beara je krenuo na doškolovanje tokom kojeg je stekao diplomu visokog trenerskog stručnjaka u školi slavnog njemačkog stručnjaka **Sepa Herbergera**, tvorca „Čuda u Bernu“, kad je na SP-u 1954. u Švicarskoj tadašnja SR Njemačka postala prvak svijeta pobijedivši u finalu nedodirljivu i dotad nepobjedivu „Mađarsku laku konjicu“, po mnogima najbolju reprezentaciju u stogodišnjoj povijesti igranja nogometa. Od 2007. godine bio je Beara počasni član „Kuće slave splitskog sporta“, 2008. predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** odlikovao ga je odličjem Reda Danice Hrvatske s likom Franje Bučara, 2010. je dobio i Nagradu za životno djelo Grada Splita. Sva ta priznanja dobio je Beara s velikom zadržkom prolazeći tijekom karijere i odlaska iz Splita u Beograd brojna poniženja i prozivanja „lokalpatriotski i nacionalno osviještenog“ dijela javnosti. No, on je s ponosom nosio grb i dres reprezentacije Jugoslavije, kao i dresove Hajduka i Zvezde, bio je i Srbinom i Hrvatom po porijeklu i rođenju i vrlo je često bio izložen „krležijanskoj kletvi“. Kao ni veliki **Krleža**, ni jednima ni drugima često nije bio po volji – za Hrvate je bio Srbin, za Srbe Hrvat. Nikome nije bio „naš“, posebno tijekom groznih ratnih i poratnih 1990-ih. A bio je Beara poput još jednog,

onog najvećeg velikana – **Nikole Tesle** – ponosan na Srbina i Hrvata u sebi. Kao i Tesla, Beara je prije svega bio Čovjek. Za dio svog Splita, često je bio „Vlajski izdajnik“ koji je pretekao u Crvenu zvezdu. Premda je u Beograd i u Crvenu zvezdu iz Hajduka otišao samo zbog podcjenjivačkog odnosa klupske uprave nakon što je klubu donio velike naslove, za Split je postao neželjen i u to je vrijeme njegovo prezime u Splitu postalo sinonim za riječ „izdajnik“. A bio je on možda sve i svakakav, samo ne izdajnik, bio je ponosni borac za slobodu.

Beara je naš!

Još kao dijete otišao je u partizane te se u redovima Narodno oslobodilačke vojske Jugoslavije časno borio za oslobođenje domovine. One nekadašnje veće i „šire“ domovine Jugoslavije, te mu je i to u bremenitim ratnim 1990-im u Hrvatskoj i u godinama nakon toga uzimano kao zlo, a ne kao razlog za dodatna priznanja i počasti. Bio je Beara u to vrijeme, u jeku „najvećih od svih ratova“ „bez izbora i bez kuće, koju su mu četrdeset prve zapalili ustaše“, kako je to svojedobno napisao **Boris Dežulović**. Bio je, istina, bez kuće, no nije bio bez izbora. Odabrao je ono jedino i neminovno, kao čovjek je izabrao pravu stranu, stranu koju su bez imalo razmišljanja izabrale tisuće njegovih Dalmatinaca i „Vlaja“ kao i ostalih slobodarskih ljudi. Izabrao je dobro, izabrao je biti Čovjekom. Tijekom NOB-a bio je na pravoj strani povijesti, na strani dobra do samog kraja. Prije no što se kao pripadnik oslobodilačke vojske vratio u svoj Split i prije no što je poput meteora zasjao na nogometnom nebu, borio se Beara na partizanskoj strani sve do „oslobođenja Trsta“ boreći se u jedinicama koje su od nacističkih hordi oslobađale ovaj, danas, talijanski grad. Bilo je to vrijeme kad je u modi bila poznata krilatica „Trst je naš!“ Danas to i odavno, naravno, nije tako, ali za „Velikog Vladimira“ svatko danas mora reći – „Beara je naš!“. Svi bi to morali reći, s obje strane ovih današnjih granica, granica koje Beara nije poznao.

Vladimir Beara, foro: YouTube printscreen

Dva velikana

Upravo zato što je Beara bio velik čovjek i sportaš, nije bilo moguće naći bolji izbor i bolje rješenje osim toga da njegovo ime i prezime nosi novoustanovljena „Nagrada za doprinos razvoju sportske kulture i društvene tolerancije – Vladimir Beara“. Nagradu je ove godine ustanovilo [Sportsko rekreativno društvo Srba u Hrvatskoj](#) u suradnji sa Srpskim narodnim vijećem, a premijerno izdanje dodjele nagrade nedavno je održano u Hrvatskom novinarskom domu u Zagrebu. Prvim laureatom nagrade, koja će postati tradicionalnom na godišnjem nivou, proglašen je „trener svih trenera“ **Miroslav Ćiro Blažević**, osvajač brončane medalje na SP-u održanom u Francuskoj 1998. kad je ispisana prva najveća priča o nogometu s naših širih balkanskih „ex-YU“ prostora.

„Nagrada koja nosi ime jednog velikana, jednog od najvećih, otišla je u ruke drugog velikana“, kako je rečeno na svečanosti dodjele nagrade. Čovjek koji je osvojio nebrojeno trofeja i priznanja otvoreno je i sa suzama u očima priznao pred cijelom sportskom javnošću da mu je to najdraže priznanje koje je dobio u bogatoj višedesetljetnoj karijeri. Požalio se pritom Ćiro da mu je to gotovo sigurno zadnje pojavljivanje u javnosti, da je teško bolestan i da će, metaforički rečeno, i on sam uskoro otići k Beari, Stankoviću, Crnoviću i ostalima koje je kao mlad čovjek idealizirao do neslućenih visina smatrajući ih sve (a posebno Bearu) svojim dječaćkim i mladalačkim idolima.

Nagrada za doprinos razvoju sportske kulture i društvene tolerancije – Vladimir Beara, foto: Jovica Drobnjak

Ćiro Blažević na dodjeli nagrade, foto: Jovica Drobnjak

Beara, Stanković, Crnković, Horvat, Čajkovski, Boškov, Ognjanov, Mitić, Bobek, Vukas, Zebec. Ponoviti moramo još jednom. Ovaj niz imena nogometnih velikana ne započinje bez razloga upravo imenom Vladimira Beare. Ne počinje njegovim imenom po logici stvari jer je golman u nogometu uvijek na prvom mjestu. Počinje naprosto zbog toga jer je Beara zaista bio najveći. Kao sportaš, a prije svega čovjek – bio je „naš“ ...

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije